

ชื่อภาคนิพนธ์ : คุณภาพชีวิตผู้ใช้สารเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ผ่านการอบรม
ค่ายจิตสังคมนำบัด อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อผู้เขียน : นางสาวจันทร์เพ็ญ ห่วงสมบัติเจริญ

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2546

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้สารเสพติดและศึกษาปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้สารเสพติด ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ใช้สารเสพติดที่ผ่านการอบรมค่ายจิตสังคมนำบัด อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 20 ราย นำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ตามหลักการระเบียบเชิงทฤษฎีความกำบังบริบท ใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตของผู้ใช้สารเสพติด ศึกษาองค์ประกอบ 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้
 - 1.1 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ พบว่า ผู้ใช้สารเสพติดทุกคนมีสุขภาพแข็งแรงดี และมีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอยู่ในระดับดี
 - 1.2 คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา พบว่า ผู้ใช้สารเสพติดส่วนมากจบการศึกษาชั้นสูงสุดไม่เกินระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผู้ใช้สารเสพติดส่วนหนึ่งออกกลางภาคการศึกษา ส่วนมากไม่มีความมุ่งหวังในการศึกษาต่อ และมีคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.3 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ของผู้ใช้สารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.4 คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน พบว่า ผู้ใช้สารเสพติดครึ่งหนึ่งว่างงาน ในผู้ที่ทำงานส่วนใหญ่ เป็นงานรับจ้างและเกษตรกรรม มีรายได้ไม่แน่นอน คุณภาพชีวิตด้านการทำงานอยู่ในระดับไม่ดี
 - 1.5 คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว พบว่า ผู้ใช้สารเสพติดส่วนมากได้รับการเลี้ยงดูแบบ

เอาใจใส่ เป็นบุตรคนโต บิดามารดามีสถานภาพการครองเรือนในชีวิตคู่สมรสเดิม ซึ่งมีลักษณะความสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดาและมารดามีความปรองดองเกินครึ่ง ซึ่งมากกว่าผู้มีสัมพันธภาพไม่ดี หย่าหรือแยกเล็กน้อย ส่วนมากผู้ใช้สารเสพติดอาศัยร่วมกับบิดามารดา ที่มีลักษณะการแก้ปัญหาในครอบครัวด้วยการเงียบเฉย หรือเลี่ยงปัญหา จึงพบว่ามีความสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ดี และมีคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง

1.6 คุณภาพชีวิตด้านชุมชนและสังคม พบว่า ชุมชนและสังคมของผู้ใช้สารเสพติดมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแบบต่างคนต่างอยู่ ผู้ใช้สารเสพติดเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมบางครั้ง การใช้สารเสพติดของผู้ใช้สารเสพติด ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบต่อชุมชน คุณภาพชีวิตด้านชีวิตในชุมชนและสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้สารเสพติด

2.1 ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ฐานะเศรษฐกิจ สภาพการทำงาน ลักษณะครอบครัว สถานะสุขภาพ และพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในอดีต

2.2 ปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ ชุมชนที่อยู่อาศัย กฎหมาย/นโยบายของรัฐ และสื่อมวลชน จากการศึกษา พบว่า มีปัจจัยหลายประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้ใช้สารเสพติด และความเชื่อมโยงมีมากขึ้นแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การเรียนรู้และพื้นฐานชีวิตของผู้ใช้สารเสพติดเป็นปัจจัยที่สำคัญ โดยมีครอบครัว ชุมชน เป็นปัจจัยสนับสนุน

ข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการวิจัยนี้ คือ ควรมีความร่วมมือกันทุกฝ่าย ทุกระดับ ทั้งภาครัฐเอกชน ครอบครัว ชุมชนและสังคม ในการเฝ้าระวังและจัดการกับปัญหาเสพติดอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง ครอบครัวและชุมชนควรมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน การให้ความรู้และฝึกทักษะการตัดสินใจที่เหมาะสมให้แก่เยาวชนก่อนออกจากระบบการศึกษา มีความสำคัญมาก และยังสามารถป้องกันปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมาอีกด้วย

This research aims at studying the drug addicts' quality of life and factors relating to their quality of life. It is a qualitative research, using the in-depth interview technique for data collection; 20 drug addicts who passed the social psychological treatment training camp at Khun Han district, Sisaket province were interviewed in-depth as key-informants, Data analysis is done with logical context description and descriptive statistics.

Results of the study can be summarized as follows :

1. The drug addicts' quality of life in 6 aspects studied, in general are at the moderate level ; consider separately, it reveals below:

1.1 In the health aspect, they are healthy ; their quality of life in this aspect is therefore good.

1.2 In the education aspect, most of them finished not more than the secondary level ; some of them were the drop-outs ; most of them do not want to pursue higher education ; their quality of life in this aspect is therefore moderate.

1.3 In the economic aspect, their quality of life is also at the moderate level.

1.4 In the aspect of work, about one-half of the key-informants are unemployed ; among those working, they work as farmers or hired labour with fluctuate income ; their quality of life in this aspect is no good.

1.5 In the family aspect, they were raised with care, being the first born children, parents still live together with harmony relation more than one-half ; only small portion of the addicts' family being divorced or separated. The quality of life in this aspect is therefore at the moderate level.

1.6 In the community and social aspects. It shows little relation with others ; they join social activities once in a while ; their drug usage is not directly affected the community ; their quality of life in this aspect is therefore moderate.

2. Factors relating to the addicts' quality of life.

2.1 Basic factors include sex, age, education, economic status, working condition, family, health and past experience in drug using.

2.2 Circumstantial factors include the living community, law/government policy and the mass media.

The study shows many factors involved but their impacts on the addicts are different depending upon the addicts' life experiences and personality

Important recommendations emerged from this study, among others, are there should be co-operation of all parties concerned to manage the drug problems ; the training for occupational skills before leaving school is one important measure to prevent the youth from being the drug addicts, and other related problems.